

sidste Aarhundreder" (1912). Viollet fremlagde i sit Arbejde ikke lange Undersøgelser og opstillede ikke Hypoteser, han redegjorde klart for de afvigende Meninger og fremsatte sin egen vel overvejede Opfattelse; han samlede skarpsindigt det spredte sammen under almindelige Synspunkter, og endelig gav han righoldige Henvisninger til Litteraturen, ogsaa udenfor Frankrig, hvormed han var udmærket fortrolig.

I det sidstnævnte Arbejde udtaler Viollet, hvorledes i Frankrig Middelalderen har skabt hele den Forfatningstilstand, hvorpaa man senere levede, og hvorledes de følgende tre Aarhundreder vel have udviklet det modtagne videre og indsat i Urværket nye Hjul i de slidtes Sted, men iøvrigt i ringe Grad frembragt noget nyt. I det Hele var det en Tanke, som Viollet jævnlig kom tilbage til og hvorom han har skrevet vægtige Ord, at vi staa paa alle Omraader i en overordentlig Gjæld til Middelalderen, og at vi alt for ofte overse den rige Arv, vi have modtaget fra dette skabende og frugtbare Tidsrum. Det var vel ogsaa den Tid, som Viollet især havde studeret og med hvis verdslige og kanoniske Ret han var fortrolig som faa. I øvrigt vidne alle hans Arbejder om hans omhyggelige, sandhedskjærlige Forskning, der vil danne sig en selvstændig Opfattelse og har en egen Evne til at give Udblik til mange Sider og til at se Retten som Led af alt Liv i Staten; hans humane Sands, retfærdige Dom og varme Følelse faar ogsaa stadig Udtryk. Viollets fortrinlige Udgave af *Établissements de Saint Louis* (4 Bd.) maa ogsaa her nævnes; det var vel for første Gang, at en fransk Retskilde blev udgivet paa fuldkommen videnskabelig Maade, og hans Undersøgelse bragte fuld Forstaaelse af dette Privatarbejdes Karakter og dets Kilder. I den af Académie des Inscriptions udgivne franske Litteraturhistorie har Viollet behandlet Kilderne til Normandiets Ret. -- Viollet blev i 1907 optaget til Medlem af det danske Videnskabernes Selskab.

Joh. Stp.

Det udtaltes for en Snes Aar tilbage her i Tidsskriftet (6. R. VI, 114 ff.), hvorledes det som Regel var ret umuligt ad arkæologisk Vej at komme til ethnografiske Slutninger, alene

ved Oldsager at se Folkeindividualiteter, naar der ikke havdes historiske Kilder til Hjælp, og der henvistes bl. a. som Exempel til England. Man kan vist sige, at den af E. Thurlow Leeds udgivne, paa grundige Studier hvilende Bog *The archaeology of the anglo-saxon settlements* (1913), der netop har sat sig et Maal af denne Art, kommer til at vise Sætningens Sandhed. Og dog har Forf. den store Fordel, at det af sproglige og historiske Kilder vides, i hvilke Dele af England Angler, Sakser eller Jyder vare bosatte. Forf. gennemgaar med stor Omhu Mindesmærkerne og Oldsagerne og redegjør for den Forskjel, som de udvise for de enkelte Egne og Folk og for de enkelte Tider. Han gaar saa videre og ønsker paa denne Maade at finde det Spørgsmaal besvaret, fra hvilke Lande paa Fastlandet Udvandringen har fundet Sted i Kraft af det Vidnesbyrd, som tilsvarende Begravelser eller Oldsager her udvise. Leeds anfører mange Beviser for, at Sakser og Angler kunne være komne fra Holland, Hannover og Holsten, netop de samme Landskaber, som Meitzen var kommen til i sine Studier over Agrarvæsen og Bosættelsesmaade, men ikke destomindre søger Leeds stadig at drage Angler fra Slesvig med ind i Betragtningen. Han har den mærkværdige Paastand, at Grænsen mellem tyske og nordiske Stammer skulde være ved Kongeaen, han ses ogsaa at forvexle den danske Sproggrænse i Nutiden med den politiske, han lader Nordfriser være bosatte i Slesvig Aarhundreder før deres Indflytning. Og dog er han ved sine arkæologiske Paralleler ikke naaet længere mod Nord end til Rendsborg, og mærkeligt er det, at han ganske jævnlig finder sine Paralleler i norske Fund og Oldsager, ja han lader en ensartet Kultur strække sig ned gennem hele den jyske Halvø til Eider, saa at altsaa de arkæologiske Grænser blive andre end de ethnografiske. Denne Undersøgelse og dens Slutningsmaade forekommer os som et rent Virvar.

Helt anderledes forholder det sig med Forf.s Undersøgelser over Juti. Dette Folk var bosat paa Wight og i Kent, og Gravpladserne her vise en fra de øvrige Landsdele stærkt afvigende Kultur. Den er præget af Velstand, endog Luxus, og godtgjør Berøringer med Midtpunkter for germansk Kultur paa

Fastlandet; her er Glasvarer og Guld i Mængde, fint Haandværksarbejde, Cloisonnésager og skønne Lerkar. Forf. søger paa Fastlandet efter lignende Kultur og godtgjør, hvordan vi bestemt henvises til Egnene ved Nedre Rhin, til Landskaberne mellem Düsseldorf, Andernach og Coblenz. Her skulde altsaa Juti have boet. Den ældre Antagelse, at Juti stammede fra Jylland, har vel længe været forladt af de fleste Forskere; man har anset dette Folk for at være Stammen Eutii, Ýtas, som den Gang vitterlig fandtes i det nordlige Tydskland, men som man gjerne hensatte til hollandsk-frisiske Kystegne. Den indtrængende Undersøgelse, som nu denne Bog giver, vil sætte mange Tanker om dette Spørgsmaal i Bevægelse, ogsaa om Rækkevidden af Beviser ved Oldsager, men vi føres atter bort fra, at Folk fra Danmark deltog i Hengists og hans Fællers Tog til England.

Joh. Stp.

Kommandør W. Hovgaard, Professor i Skibsbygningskunst i Massachusetts, har udgivet *The voyages of the Norsemen to America* (1914); det er det første af en Række Skrifter, som det Amerikansk-Skandinaviske Fond udgiver med det Formaal at fremme Kundskaben om Nordens Lande til fælles Bedste for Rigerne paa hver sin Side af det nordlige Atlanterhav. Fra dette Synspunkt maa Værket ses. Man vil da forstaa den noget omstændelige, dog overalt klare og læseværdige Tilrettelægning af det hele Stof, der yderligere belyses ved 90 smukke Fremstillinger af Landskaber ved de forskellige amerikanske Kyster, Afbildninger af Mennesketyper og af Gjenstande samt fortræffelige Kort. Forf. betoner især de geografiske og nautiske Sider af Spørgsmaalet om de Norskes Reiser til Amerika, og han stræber efter, at Læseren selv kan danne sig en Forestilling om, hvad der er Sandhed i den gamle Fortælling og hvilke de Lande vare, hvortil de dristige Søfarere kom.

Gustav Storms betydningsfulde Indlæg i dette Spørgsmaal har ikke formaaet at bringe Striden til Ende. Unægtelig havde Storm et med større Sikkerhed gennemført Standpunkt end denne Bog. Storm godkjendte af de to foreliggende Hovedkilder alene Fortællingen i Erik den Rødes Saga og forkastede